

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Samenvatting thematisch katern

Kasbergen, P.

Citation

Kasbergen, P. (2004). Samenvatting thematisch katern. *Bestuurskundige Berichten*, 19(2), 16.
Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3211247>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Creative Commons CC BY-NC-ND 4.0 license](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3211247>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Samenvatting thematisch katern

Uit een onderzoek van de Berenschot Groep – een groot managementadviesbureau – in 2002 bleek dat de thema's marktwerking en privatisering sterk dalen op de agenda van bestuurders en ambtenaren. God zij dank zal de een zeggen, de ander zal het een doodzonde noemen. Wij van de BB trekken ons er in ieder geval niets van aan, want marktwerking is altijd actueel. Er wordt immers onverminderd doorverzelfstandigd. Zo wordt op 1 juli de energiemarkt vrijgegeven en wie weet waar dat toe leidt? Ongetwijfeld leidt de concurrentie tussen stroomleveranciers tot een lagere prijs voor stroom. Maar de andere kant van de medaille is dat privatisering vervelende effecten met zich meebrengt. Ik zag laatst op tv een vrouwtje dat op het platteland in Groningen woonde en niet genoeg stroom kreeg van de stroomleverancier. De kabel naar haar boerderij had simpelweg niet genoeg capaciteit en moest vervangen worden. Pas na aangeklopt te hebben bij het tv-programma 'Kassa!' deed de leverancier er wat aan. Ik vermoed dat het vrouwtje in haar boerderij in de toekomst geen prioriteit meer heeft voor Essent, Eneco en co. Pech voor het vrouwtje, maar ze is niet rendabel genoeg. En toen ging het licht uit.

"Een ogenschijnlijk wondermiddel tegen bureaucratie blijkt soms een eigen leven te gaan leiden."

Eigenlijk alle artikelen in dit thematisch katern werden gekenmerkt door de dubbelzinnigheid die marktwerking met zich mee brengt. Enerzijds is er de winst aan effectiviteit en efficiëntie die zeer zeker zo nu en dan wordt geboekt. Anderzijds wijst Dr. Van Noort in zijn artikel op de onvoorziene effecten van marktwerking. Zo werken liberalisering en concurrentie calculerend gedrag in de hand, hetgeen op gespannen voet kan staan met bepaalde waarden als gelijkheid en sociale cohesie. Zie voor een voorbeeld hiervan voorgaande anekdote. Ook leidt marktwerking paradoxaal genoeg juist tot meer regelgeving. Een verschijnsel dat door Victor van Kleef nog verder is uitgelicht in zijn artikel over deregulering. Een derde onvoorziene effect van marktwerking is dat er zich bij allerlei verzelfstandigde organisaties problemen voordoen met toezicht en verantwoording. Dit punt is toegepast op het verschijnsel zbo. Een ogenschijnlijk wondermiddel tegen bureaucratie blijkt soms een eigen leven te gaan leiden en oncontroleerbaar te worden. Dr. Oversloot heeft middels zijn stuk over prestatiecontracten nog een vierde onbedoeld effect van marktwerking aangestipt: doelverplaatsing. Door 'targets' te stellen verliest men het eigenlijke doel van de overheid uit het oog.

Achter dat ene woordje marktwerking lijkt zich wel een doos van Pandora te bevinden. Of moeten we zeggen privatisering? Of liberalisering? Niet? Verzelfstandiging dan? Ach, als het beestje maar een naam heeft, dan kunnen wij bestuurskundigen erover blijven schrijven. Hopelijk vond u het thematisch katern interessant. Zo niet, dan ben ik bang dat u volgend jaar weer wordt lastiggevalen met een BB met het thema marktwerking. Want dan zul je net zien dat onderzoek uitwijst dat de thema's marktwerking en privatisering opeens weer hoog op de agenda van bestuurders en ambtenaren staan. □

Peter Kasbergen

Reisverslag studiereis Lissabon

Maud heeft het niet gered. Boris is het nieuwe idool waar we het komende jaar als eerste mee worden lastig gevallen. Dat was zo ongeveer het laatste Nederlandse nieuws dat de meeste van ons meekregen voor we aan onze reis begonnen. Om twee uur, een paar uur nadat Arnie "Boris!" schreeuwde, werd verzameld aan de achterkant van FSW. Van verschillende kanten kwamen de geluiden van rollende koffers.

Nadat bij het instappen tasjes met promotiemateriaal waren uitgedeeld kon de reis beginnen. De tasjes bevatten foldertjes, snoepjes, pennen en nog meer dingen die je tijdens de reis niet nodig hebt zodat het gewicht van de zorgvuldig afgewogen bagage met deze tasjes net boven het toegestane uitkwam.

De buschauffeur heette Hendrie, dat lijkt op Hennie, zo heette onze chauffeur in Londen, dus dat zat wel

"Als je later maar plezier hebt in je werk," zegt mijn moeder altijd. Na het onverstaanbare welkomstwoord van de piloot over de intercom konden we opstijgen. Boven Lissabon maakte de piloot een fraaie bocht zodat we een mooi overzicht van de stad kregen. Net als Hendrie had de piloot waarschijnlijk ook een kortere route gevonden, want ook dit deel van de reis duurde korter dan gepland.

Toen de laatste verdwaalde beautycase gevonden was, rolden we onze koffers naar de bushalte. De eerste buschauffeur had geen zin in zo'n grote groepen liet ons vrolijk staan. Even had ik een Boedapest/Praag-flashback. De volgende chauffeur deed z'n werk en bracht ons naar ons hotel.

"Net als Hendrie had de piloot waarschijnlijk ook een kortere route gevonden, want ook dit deel van de reis duurde korter dan gepland."

goed. De bus bracht ons naar de grootste luchthaven van onze zuiderburen. Aan goedkoop vliegen hangt immers een prijskaartje.

Ruim op schema arriveerden we in Brussel.

Inchecken in groepjes van vier was de volgende opdracht. Na de koffers waren ingeruild voor de instapkaarten was de securitycheck aan de beurt. Toen een paar scharen uit de handbagage waren gehaald en uitgelegd was waar ze na de terugreis weer konden worden opgehaald was het slechts een kwestie van tijd voor ons vliegtuig vertrok.

Een spelletje paalvoetbal met een jeugdselectie van Feyenoord (waar onze voorzitter nog in integreerde), maakte het wachten aangenaam.

Nadat we ingestapt waren in de 737 van Virgin Express, nam de stewardess met een verschrikkelijk chagrijnig gezicht de veiligheidsinstructies door.

Nu waren er een paar uurtjes tijd voor we konden inchecken. Zitten op een terrasje en liggen op het gras en genieten van de eerste Portugese zonnestrallen waren de populairste activiteiten tijdens deze uurtjes.

Maandag was de eerste dag met excursies en meteen ook de drukste dag: drie excursies. Het programma begon vlakbij het Oceanario in het gebied waar in 1998 de wereldtentoonstelling werd gehouden. Een architect van Park Expo 98 SA vertelde ons in een warm zaaltje hoe het zwaar vervuilde stuk land van 330 hectare in een paar jaar tijd van vervallen havengebied, verlaten opslagruimte van het leger en vuilnisbelt is omgetoverd tot één van de modernste stedelijke gebieden van Portugal. De drijvende kracht achter het project was de wereldtentoonstelling van 1998, welke heel Lissabon een grote economische impuls heeft gegeven. Aanvankelijk was er veel kritiek op het project door met name de media. "Before changing the city, we had to change our minds" was het motto in de beginfase. Wie wil er immers op een vuilnisbelt wonen? Toen bleek dat met het aanleggen van een goede infrastructuur het gebied goed bereikbaar en de levensstandaard erg hoog werd, werden ook de geluiden uit de media positiever. De goede voorzieningen als ziekenhuizen, scholen en winkelcentra maken het gebied zeer geliefd. De prijzen zijn de laatste jaren verzesvoudigd. Doordat gebied privaat eigendom is kunnen projecten veel sneller, zonder vertraging door een bureaucratische organisatie, worden goedgekeurd en uitgevoerd. Nadeel van het private eigendom is wel dat de politie geen bekeuringen mag uitdelen aan

Groepsfoto van de deelnemers aan de Lissabonreis